

Előfizetési árak
 egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések megegyező árak szerint.
 A lap megjelenik minden oml-
 törtökön.
 Felelős szerkesztő
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Kéziratok vissza nem adódnak.
 Kiadóhivatal: Arpád-ut. 20.
 ha a lap anyagi részét illető közle-
 menyek az előfizetési pénzek küldendők
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

A magyar „hivatalnok”.

Ujpest, június hó 7-én.

Egy-két hét még s bezárulnak az iskolák, haza jön aranyifjúságunk, összeül a családi tanács s két álló hónapig folytonosan a körül forog a vita, hogy milyen pályára lépjen, mi legyen a család személfénye.

A családi tanácskozásnak azután rendesen az a vége, hogy legyen hivatalnok, magyar hivatalnok.

Mi és ki is hát az a hivatalnok? E kérdésre felelnek meg a következő sorok, melyeket *barátságos kézből kaptunk*, s amelyeknek lapunk élén örömmel adunk helyet, már csak azért is, mert éppen most az *iskolai év végen s a pályaválasztás küszöbén*: nagyon komoly tanulságokat vonhatnak le azokból ugy a szülők, mint az aranyos ifjak, hazánk jövő oszlopai.

Mi és ki is hát az a magyar hivatalnok?

„Egyiknek az apja még az elmaradhatlan agárral, ostorral és pipával járt a megyegyűlésre, káromkodott a saját portáján, gazdálkodott úgy, ahogy tudott, míg birtoka egy részét elsöpörte a forradalom szele, avagy a teherlap megszaporodott tételei. A másiknak az ősei derék polgáremberek voltak, akik jól épített bástyák mögött iparoskodtak s csak a vásárookra hagyták el otthonukat kasszerű társzekerükön. A harmadik házas zsellérektől s ármazott, akik nehéz földmunkával szereztek a kenyerüket, a negyediknek nagyapja jobbágy volt, aki még felszázadja örömkönyveket zokogva vált meg rabságától.

Utódaik ma egy sorsban találko-

znak. Nemesi armális, czéh-level helyett a diploma életpályájuk remény-sége, a hivatali szoba csendes levegője vágyaik helye. Ide menekültek a régi nemesi elemek hajótöröttjei, ide vágy-nak azok is, akik a szabadság és egyen-lőség mézét nem nagyon régen először izlelték meg. Amazok tán részint el-kedvetlenül hajják fejüket az ál-lamkormányzat igájába, részint új fényt remélnek vetni multjuk rom-jaira; ezeket ez új tér érdekessége, a még nem ismert hatalom és dicsőség vonzza, de czéljuk egy: a diploma — melyhez ez az ajtókulcs — a hivatal.

A hivatalnok életpályája bír ma hazánkban a legtöbb vonzerővel s ehhez fűződik a legnagyobb tekintély. *Hivatalnokvágyik lenni minden emberfia*. Ha ott kuczorog a hetedik szobában s másol olyasmit, amit még fogalmazni is favágásszerű foglalkozás, szerencsés-nek érzi magát, mert *hisz csak ír és ol-vas s nem kell gondolkodnia*. Pályája nem nyit fényes kilátást, de biztosnak szoktuk mondani mi, akik már 22 éves korunkban a nyugdíjképességre gondolunk. Nem ad okot nyugtalan-ságra, legfeljebb ha a főnöke jár át néha a dolgozószobákban. Csendesen él; ha szerencséje van, kap olyan feleséget, akinek van hozománya s nem éppen fiatal szülei; ha a sors kedvez, lassan eléri azt a helyet, ahol nemesak neki parancsolnak, de már ő is parancsol. Aktákat intéz, aktákat oszt, betartja hivatala óráit, ha mást se tesz, mint aktákat emel a polcra az asztalra s az asztalról a polcra. Gyermeküket nevel s ügyes pártfogá-sok segélyével azokat is elhelyezi a hivatalokba. Megöregszik s eléri a

nyugdíjat, mely évtizedes munkássá-gának czélja, fáradozásainak remény-sége volt. Ilyenkor azután valamely rendjelet avagy czimet is kap s le-gyen az bár a fehérrigó rend LXXIX. csillagja: *Ó boldog vele!*

Valódi o ztriga-élet!

De hivatalnok a neve s aktákat intéz. A hivatalnok szó pedig olyan-nyira csábító, hogy hivatalnoknak, tisztviselőnek nevezi magát még az is, aki e szó közjogi értelme szerint attól a lehető legtávolabb áll. Hiva-talnok a bankok másolója s tisztvi-selő a söröző-társulat könyvelője.

Hivatalnoknak lenni, vagy annak neveztetni!

Valamikor nagyapáink idejében, mint Mocsáry Lajos mondja, a kor-mány szót mérgesen ropogtatták s a kormányhivatal szolgálai állapotnak tekintetett; ma a földdel való gazdál-kodás, az ipar szorgalmas üzése nem bír annyi vonzerővel, mint a közszoi-gálat. A régi időket jobban érdekelte az ipar is s a kereskedés is. Lapoz-gassuk Fényes Elek leírásait s látjuk, hogy volt idő, mikor a magyar sürűen emelt gyárakat, kereskedett s nem vette el előle e téren a kenyeret az idegen. De nem is özönölhetette el a hi-vatalok helyiségeit.

Abban az időben, a század első felében, meg volt a régi nemesi világ hagyományja, mikor mindenki önmaga volt a kormány. A megye igazgatott s a megye az összes nemesség volt. A közügyeknek lehetett szolgálni a ma-gánélet más elfoglaltsága mellett is. Nem kellett külön igazságszolgáltatás, sem külön bíraskodás, nem a hivatali szervezetnek sokféle egybebon-yoló-

nyorú munka és én minden bizonynyal át is fogom adni a királynénak.

Valóban gyönyörűek voltak a fazipők, gesztenyefából faragva, fényezve és a leg-gyönyörűbben kidolgozva. A lábujjhegyek végén egy sziv volt és felette füzér alakjában a tályos négy betű: T. T. L. V.

A marquis a cipőt magához vette és mosolyogva nézegette, mert jól tudta, mit jelentenek a titokzatos betűk.

Déraisson könnyű léptekkel és örvendő szívvél tért vissza konyhájába és a királyné képére is ráfestette a négy betűt, melyek a cipőre voltak faragva.

Lafayette generális ismét Párisba utazott. Amint megígérte a munkásnak, a cipőket Trianonba vitte és elbeszélte történetüket. A királyné el volt ragadtatva. Valódi parasztnő-cipő, valódi fazipéstartól, a hegyek közül, ez valami új volt előtte!

De mit jelent e négy betű: T. T. L. V., marquis ur?

— Csak Felsőged engedelmével fordíthatom le.

— Fordítsa le, marquis ur, megengedem.

— Tamerai touta la vida.

— Mit jelent ez? — kérdezte Mária Antoinette csudálkozva.

— Ez auvergnei tájszóllás és annyit jelent: egész életemben szeretni foglak!

Erre a marquis hangosan elnevette magát. A királyné nem nevetett és néma maradt

TÁRCZA.

Mária Antoinette cipői.

(Történelmi novella.)

Gilbert de Mortier, Lafayette marquis-nak, Auvergneben régi családi Chavaniac nevű kastélya volt, nagy, tágas, de meglehetősen csúf épület. Kis távolságban tőle bükk-és gesztenyeerdők közepette néhány meredek domb állott. Ez erdők zöld árnyában szénégetők, faszedők, doboz- és kapszlikészítők, favágók, fazipőkészítők laktak, szóval az erdei munkások egész serege. Ez az egész társaság evett és dolgozott a szabad levegőn és egész nap a fűrészelés, faragás és hasítás fülsiketítő zaját lehetett hallani, mely csendes kék párákkal és a szerencsés emberek énekével szállt az égnek. E vidéken élt egy fiatal fazipő-készítő, zárkózott, álmodozó és hallgatag árva. Anélkül, hogy a többivel törődött volna, faragta és készítette el fazipőit. Rajsonnak hívták, de miután kissé együgyűnek tartották, hogy önmagának élt és alig beszélt valamit, Déraisson-nak (eszteleennek) nevezték el. És mert konyhájában Mária Antoinette arcképét függesztette fel „a királyné kedvencének” is elnevezték.

Egy napon Lafayette marquis eljött Chavaniac kastélyába. Azon időben volt, mikor a francia ulvar Florian dragonos kapitány vezetése alatt pástorjátékokat rendezett és az előkelő hölgyek és urak pástoroknak és molnároknak, pástornőknek és tejhordolányoknak öltözöttek s valódi fazipőket viseltek, legelől járt pedig abban Mária Antoinette királyné.

Ezt elbeszélte Lafayette marquis, ha este paraszttjai közé keveredett. Déraisson villogó szemekkel halgatta őt.

— A királyné fazipőt visel, marquis ur?

— Igen.

— És ha én neki egy párt készítenék, elfogadná-e ha átadná neki?

— Természetesen, ha méltók lesznek egy királyné lábára.

Déraisson nem szólt többé egy szót sem. De más naptól fogva egy pár olyan gyönyörű cipőn kezdett dolgozni, mint amelyet az auvergnei völgény menyasszonyának szokott készíteni, melyet aztán a fiatal menyecske egész életén át ereklye gyanánt megőriz.

Két héttel később Déraisson elment Chavaniac kastélyába és kérdezősködött a marquis ur után.

— Én vagyok, mondá és itt vannak a királyné számára készített cipők.

— Valóban olyanok, mintha menyasszonyod számára készített volna. Igen gyö-

* * *

dott szála, melyben olykor nemcsak az ügyes-bajos fél, de az intézkedő hatóság se találja meg, hogy ki nek mi a teendője. Ez a régi rendszer nem volt teljesen hasznavehetetlen; leg-szebb példa erre Deák Ferencz 1843. büntetőtörvény javaslata, melyben a régi közigazgatási rendszer keretében a legmodernebb igazságszolgáltatási elveket törekedett megvalósítani. Viszonyaink nem egy tekintetben hasonlatosságot mutattak Anglia viszonyaihoz. Ott az önkormányzat megmaradt, nálunk meg kellett dőlnie, nem a rendszer, de az egyének hiányai miatt. Horvát Boldizsár előtt is, a ki az igazságszolgáltatás s bíraskodás elválasztását megvalósította, az angolhoz hasonló önkormányzati rendszer lebegett, de hamar be kellett látnia, hogy ami meglazult erkölcsünk s hiányos kötelességtudásunk roskatag alapjain a régi rendszer fentartása lehetetlen. Így kellett létesülnie e nagy épületnek: a hivatalnoki rendszer kolosszusának, mely mindinkább terjed s elnyeli a nemzet zömét Százakkal több egyénre van szükség, oly munkára, melyet felannyian is elvégeznének. Nagy összegek s mind nagyobb összegek kellenek e seregek el-tartására, melyeknek az állam kényere életfenntartója. S minden újabb közigazgatási intézkedésünk szaporítja a csatarendbe állított hivatalnokok végtelen százezreit: hiszen még a munkások betegsegélyező pénztarait avagy közvetítő-intézetét sem bírjuk megoldani a már fennálló közigazgatási rendszer alapjain, arra is kell egy külön nagy hivatalnoki apparátus, mely a rendelkezésre álló alap jelen-tekeny részét felemészti. Közöbön álló közigazgatási reformunk fogja tetőzetet képeznie rengeteg csarok-nak, melyben mindent rendeznek, mindent megelőznek, mindent gaz-gatnak és szabályoznak s a népet panaszhoz, tiadmakhoz, vezetéshez és szabályzatokhoz szoktatják. S ennek így kell történnie, csak így bírjuk potolni a régi megdőlt rendszer hiányait, a melyet megtartani s mint nemzeti alkotást a kor igényeihez alkalmazni — mint ezt Albion fiai tet-ték — nem voltunk képesek.

Hivatalnokoskodunk s annak ne-veljük fiainkat is. Iparunk, kereske-désünk, vállalataink panganak a külföldi verseny miatt. De gyerme-keinket még sem küldjük e verseny harcsoáiul. Életünk drága, mert igen sokan vagyunk, a kik az ipar és keres-ke-dés termékeit élvezzük, de előmoz-dításának nem vagyunk részesei. Nagy a kereslet, kisebb a kínálat. Ez egy örök circulus vitiosus. A hivatalnoki élet tultengése, a diplomás értelmi-ség elszaporodása okvetlen befolyás-sal kell hogy legyen gazdasági viszonyainkra, midőn a haszonhajtó vál-lalkozásoktól mind többeket von el s ezáltal nehezebbé teszi ugy ezek, mint azo számára a megélhetés viszonyait. *Hiányzik a nemzetalkotó elemek egészséges megoszlása.* Nem európai gondolkodás: ienézni a haszonhajtó vállalkozást s félni fáradoalmaitól, el-lenben szaporítani a „hivatalnok“-ok sorait s még nehezebbé tenni megél-hetési állapotainkat.

Doctor L.—c.

H I R E K.

— **Pestmegye közgyűlése.** Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye f. é. június hó 11-én tartja évnegyedes bizottsági közgyűlését.

— **A varmegye közg. bizottságának** június havi ülése nem a második esütörtökön — mivel ez a nap ünnepnapra esik — hanem az ezt megelőző napon, szerdán, tehát június hó 13-án fog megtartatni.

— **Beniczky Lajos** alispán felépülése mint örömmel értesülünk, gyors lépésekben halad előre. Hogy az alispán mennyire a szívén viseli a vármegye ügyeit, jellemzi az, hogy naponta jelentést kér a történetek felől. Az alispáni teendőket most Fazekas Agost, a vármegye főjegyzője látja el.

— **Atheizeze.** Az igazságügyminister Kiss Gyula váci járásbírói végrehajtót az újpesti járásbíróshoz helyezte át.

— **Ejegyzes.** Vuskits József m. kir. ál-lamvasuti főellenőr újpesti háztulajdonos a Conservatorium pénztárosa: eljegyezte Kopper Terézia urhölgyet Újpesten.

— **Esküvők.** Kollár Ferencz a „Kohn és Fried“ ezégnak egyik főnöke f. é. május hó 30-án esküdött az újpesti izr. templomban örök hűséget Elsner Etelka kisasszonynak, öz. Elsner Arminné leányának. — Dr. Aradi Béla ügyvéd f. é. június hó 17-én d. u. 3 órakor tartja esküvőjét Klein Arabella kis-asszonnyal, Klein Ignáz leányával a hely-beli izr. templomban.

— **Gyógytar adományozás.** A Rákospalota-Ujfalun felállítandó gyógyszer-tár jogát, a

belügyminister Szel Manó újpesti gyógyszer-részek adományozta.

— **A község-ház építő-bizottság ülése.** A község-ház építő bizottsága Wolfner Tivadar országgyűlési képviselő elnöke alatt f. hó 11-én ülést tartott, a melyben megbízatott az elnök, hogy az új község-ház tanácssterme számára a budapesti kereskedelmi kamara berendezését 1500 frtért szerezze meg. Fel-olvasatott továbbá az építési vállalkozó óvása, a melyben kijelenti, hogy a sokmértü halasztás miatt a szorzódásileg kikötött 200 munka napot be nem tarthatja s előre is tiltakozik az ellen, hogy ennek következtében biztosítéka megtámadtassék, ellenkezőleg, bejelenti, hogy a mulasztásért kártérítést fog követelni. A bizottság az óvás fölött napirendre tért, miután a vendéglői helyisége-ken kívül más helyen halasztás nem történt, ez pedig a községi képviselőtestület határo-zatának a folyamánya. — Felolvasatott dr. Toldy Lászlónak, a község-ház homlokzatán alkalmazott ezimerre vonatkozó véleménye, a melynek lényege abból áll, hogy a herold-ika ilyen koronát nem ismer, a magyar ezi-mer fölött más mint a magyar korona nem szerepelhet, s így a mostani korona és a kutyafej eltávolítandó. — A bizottság Wolfner indítványára köszönetet szavazott dr. Toldy Lászlónak a szakszerű és kimerítő vélemény-adásért s felhatalmazta az előjáróságot, — hogy 100 korona tiszteletdíjat utalványoz-zon ki számára aranyban. A kérdés érde-mére térve, hosszabb vita után utasította az előjáróságot a bizottság, hogy tudja meg a felettes törvényhatóság útján rövid uton, — mily alakban van engedélyezve, a magyar ezimer használata s tegyen erről a bizottság-nak a legközelebb tartandó ülésén jelen-tést, a melynek alapján azután végleges ha-tározatot fog hozni.

— **A tanácssterem berendezése:** nagy gon-dot adott a község-ház építő-bizottságának mindaddig, amíg a bizottság elnökének, Wolfner Tivadar országgyűlési képviselőnek nem sikerült hathatós közbenjárásával a budapesti kereskedelmi kamara tanács-stermének a berendezését megszerezni. A keres-ke-delmi kamara f. hó 5-én értesítette az előjáróságot arról, hogy tanácsstermének berendezését 2800 koronáért kész Újpest községének átengedni. Hogy e berendezés — 84 különálló szék, 2 elnöki szék, padok stb. faragott tolgtyából, — milyen nagy ér-téket képvisel, legnagyobb bizonyítéka az, hogy a kereskedelmi kamara, új palotájának a tanács termébe is átakart vinni az egész berendezést, amely alig egy pár éves s telje-sen jó karban van.

— **Számvizsgalo közgyűlés.** Újpest község képviselőtestülete ma, f. hó 7-én d. e. 10 órakor tartotta Révész István kívül lott me-gyebizottsági tag elnöke mellett számviz-sgalo közgyűlését, a melyen az 1898. évi köz-pénztári és különböző alapokra vonatkozó számadások képezték a tárgyalás anyagát. — A közgyűlés a számadásokat egyhangu-lag helyben hagyta s a felmentvényt ugy az előjáróságnak, mint a számvizsgalo-bizott-ságnak megadta.

— **A közforgalom berendezése** céljából f. évi május hó 31-én tartott értekezleteken nagy engedményeket tón Jellinek Henrik, a B. K. V. T. vezérigazgatója, a többek között hozzájárult ahhoz, hogy a közforgalomnál is ad átszálló jegyeket és hogy az újpesti és kőbányai vonalról való átszállásnál mind a két osztályra a III. osztály mérsékelt díjté-tele állapítsassék meg. — Vagyis Újpestről Császárfürdőbe 36 fillér helyett 30, O-Bu-dára 44 helyett 35, a d'li vasúthoz 56 helyett 36, a fogaskerekű vasúthoz 54 helyett 40, a zugligetbe és a hűvösvölgybe 64 helyett 50 fillér. Az átszálló forgalomnál a gyermekjegyekre a vállalat külön előterjesz-tést tesz.

— **Az újpesti ág. hitv. evangélikus egyház** f. hó 4-én tartotta meg rendes évi közgyűlé-sét. A közgyűlés, a melyet Geduly Lajos egyházi elnök imával nyitott meg, elismeréssel vette tudomásul az egyháztanács évi jelentéseit, melyeket Benkovics másodfö-lügyelő olvasott fel, azután a felmentvényt megadva s a költségvetést jóváhagyva, egyháztanácsát egyhangulag választotta meg. Megválasztották: Első felügye-lővé: Gömöröy Oszkár. Másodfölgyelővé: Benkovics Imre. Gondnokká: Lederer Győző. Főjegyzővé: Németh Gyula. Egyháztaná-csosokká: Brankovics György, Csonka, Erős,

— Szegény fiu, mormogá meghatva. A czipő, ugy látszik, kissé nagy, de annál jobb marquis ur.

Mária Antoniette félbe szakítá beszédét és halkán odaszólt Lamballe hercegnőköz, ki a czipőt átvette, a szalont elhagyta és ro-vid idő múlva a czipőt aranyval teleakva visszajött.

— Marquis ur, küldje el az aranyat egy kazettában a fiatal embernek köszönetem jeléül és mondja meg neki, ... nem, ne mondjon neki semmit többet!

A marquis teljesítette a megbízást és el-küldte az aranyat szép dobozban Chava-niacba.

A királyné a czipőt le akarta vetni, mert kissé nagy volt, de azért mégis viselte volna, ha elég ideje lett volna hozzá. De már a for-radalom előestéjén voltak. Az 1779—92—93. évek forgószél gyanánt vonultak el. Collott d'Herbois Lafayette marquis ellen panaszt em-elt és Lamballe hercegné szép szóke fej-t lándzsán hurezolták végig diadalmasan Páris utcáin. Deraison magányában, mind-ezt megtudta és vérző szívvel élt ordejében. Végül a királyi család elfogatását is meg-tudta. Mindig komorabb és esendesebb lett. Egy szép regelen eltűnt konyhájából, mely-ben nem tálaltak mást, mint egy szép dobozt.

A szegény fiu Párisba vándorolt, persze gyalog, aranyait mellényébe varva és a ki-

rályné képét szívén viselve. Szerelmében és együgyűségében Mária Antoinettet meg akarta menteni. Csak éjjel vándorolt és nap-pal az ut árkában rejtőzött.

Végül 1793. okt. 17-én elérte lesová-nyodva, betegen s dühtől és szerelemtől ittasan, Párist. A Bastille-téren egy frigiai sapkával ékesített honfival beszélt és azt kérdezte:

— Hogy lehetne a Temple-ba jutni?

— Mit akarsz te a Temple-ban?

— A királynét megmenteni!

— Azt az oszták némbert? Tegnap óta már egy fejjel rövidebb lett! — válaszolá a hazafi vad taglejtéssel és hülye nevetéssel.

A paraszt felfogta a hazulról hozott óeska puskáját, de a hazafi megelőzte, kiesavarta kezéből és saját fegyverével meglötte, aztán így ordított: Egy arisztokrata! Arisztokrata!

A néptömeg összeszaladt és lábbal tiporta a holttestét. Mellén ott találták Mária An-toinette képét a titokzatos négy betűvel T. T. L. V. Persze ez ismertető jel lehetett. Ez az ember bizonyára koblenzi összeesküvő volt, vagy másminyen áruló, szóval haza-áruló. Dühtől orditás keletkezett és a tomboló nép a holttestet fölszedve, a Szajnához fu-tott vele és bedobták a szegény munkást a bevarrt Louis lor aival és a mellén levő képé-vel együtt. Csakugyan haláláig szerezte az együgyü legény a beldogtalan királynét.

Klaudy, Neumann, Hasenauer, Révusz, Gruber, Polster György, Weissel M. V., Kraft József, Pekár Sándor, Stubenvoll József, Neszvada Károly, Vörös Lajos, — Biring Ernő, Lenkei Márton, Tintula Mihály, Augusztiny Gyula, Müller János, Hrabovszky Kázmér. Az egyháztanács jelentéseiből és számadásaiból s költségelőirányzatából kiténik, — hogy az egyháznak ezidőszereint; 50,976 korona a vagyona és csak 5829 kor. 70 fillér a terhe. — Tiszta vagyona tehát 45,156 kor. 30 fill. A múlt év összes bevétele: 4047 kor. 46 fill. kiadása: 3569 korona 74 fill. Pénztári maradványa tehát: 477 kor. 72 fill. Jövő évi szükséglete: 9041 kor. 42 fill. A közgyűlés ez alkalommal az egyháztanácsnak elfogadta, illetőleg jóváhagyta a következő határozatait: 1. A temetőben ezután halottak napján gyászistentisztelet nem tartatik, hanem a Szentháromságutáni utolsó vasárnapon az összes halottakért gyászistentisztelet fog a templomban tartatni. — 2. A reformátói emléknapját ezután minden október hó 31-ik napján — essék az bármilyen napra — urvasorával s az iskolás gyermekek bővonásával fog megünnepeltetni. 3. Ujpest azon lakosai, kik 6 het. óta itt laknak, a hitfelekezet tagjainak tekintetvén, az egyház jogait élvezik s így annak terheit is viselik, tartoznak tehát az egyházi irodában jelentkezni. — 4. Az egyháztanács „Evangélikus nőgyűlés”-et alakít ennek segítségével a templom kiépítésére — megteszi az első lépéseket. 5. Pap János kántortanító elboesátása, új kántortanító szerződtetése az egyháztanácsra bízott.

Az újpesti izr. hitközség. — mely rendez évi közgyűlést f. hó 10-én tartja — jelentéséből örömmel vesszük át a következő örvendetes adatokat: A hívek vallásos buzgalma növekedik, az isteni tisztelet látogatása fokozódik, a mi — az egyházi előjárás szerint — a fenékelt szónoklatoknak s a magyar színvonalon álló istentiszteleteknek áldásos eredménye. Kollár Miklós boldogult neje Kohn Gizella emlékére alapítványt tett egy fiúarvaház létesítésére. Az alapítvány egy tükérből a rajta lévő házból, berendezési és felszerelési tárgyakból s egy kisebb méretű imaház építésének a költségeiből áll. Az egyházi képviselőtestület a múlt évben 10 közgyűlést tartott s 54 határozatot hozott. Az előjárás ugyanaz időben 22 ülést tartott s 193 határozatot hozott. Az istentiszteleteken dr. Wenetiáner Lajos főrabbi 31 ízben hitközökölt. A főké- és alkalmi imaházakban dr. Lichtmann Mór tartott hitközököket. Főként Máttyás Máttyás, másodként Wachsler Mihály választott meg. Hitoktatásban 602 fiú és 559 leány részesült. Ezek közül 887 elemi 274 polgári iskolai tanuló. A hitoktatás céljaira a befolyt hittandijakon kívül 1203 frt 53 krt fordított a bizottság. A Talmud-Thora intézményt 30 tanuló látogatta. A *Talmud mivár nyelven tanítatik*, s a növendékek jutalmában részesülnek. A szegények támogatására s a nyomor enyhítésére a hitközség 2223 frt 31 krt, a fenekésége alatt álló jótékonyági egyletet pedig 4551 frt 50 kr. és így összesen 6774 frt 81 krt fordítottak. A hitközségnek 25,524 frt 77 kr. volt a bevétele és 23,606 frt 60 kr. a kiadása. Pénztári maradvány tehát 1918 frt 17 kr. Kultusadóbán befolyt 5554 frt 79 kr. Leiratott 587 frt 94 kr. Hátralék 1532 frt 40 kr. A hitközség azzal zárja be évi jelentését, hogy zászlajára a szeretetnek szent igéje van felírva: „Lángoló szeretet magyar hazánk iránt! — E zászló alatt sorakozunk a jövőben is. E kettős szeretet buzdítson és lelkesítsen a jövőben is”. Ugy legyen!

Uzodavizsgáló. Ivánka Pál főszobabíró f. hó 1-én vizsgálatot tartott az „Ujpesti uszó- és fürdő-intézet” helyiségeiben s azokat egészségi szempontból rendben találván, a közhasználatra való megnyitási engedélyt megadta. A vizsgálatban részt vettek még Zsoldos János közíg. jegyző, dr. Hedervári Soma k. orvos és Hoffer Miksa k. mérnök.

Budapest-Palota és Ujpest közt június elsejétől kezdve két új vonatot közlekedik. Az egyik este 6 óra 25 perczkor indul a nyugati pályaudvarról. Palota-Ujpestről pedig este 6 óra 55 perczkor indul vissza a vonat.

Pályázat. Szabadszálláson elhalálozás következtében megüresedett a községi orvosi állás, mely 1000 korona készpénz fizetés, 200 korona lakbér, 2 öl tizifa stb. jövedelmezéssel jár. A pályázati kérvények f. hó

13-ig nyújtandók be a Kun-Szent-Miklósi főszobabírói hivatalban.

Mogyoród pusztulása. Mogyoródon a f. é. május hó 25-ki tűzveszedelem alkalmával 37 lakóház, az evangélikus templom s iskola és 59 melléképület pusztult el. Ezekben persze oda veszték a gazdasági szerszámok, élelmi szerek, butorok s minden néven nevezendő ingóság. A kár 90—100,000 korona. A hajléktalanok s nyomorba jutottak segélyezésére sietett a vármegye is, amely 600 koronát utalványozott s 2000 koronát kért öfelségétől a tűzkárosultak felségélyezésére.

Juniális. Az „Ujpesti Izraelita Nőgyűlés” juniálisá érdekében, mely f. hó 13-án fog a „Korona” vendéglő helyiségeiben megtartatni, rendkívüli buzgalmat fejt ki a rendezőség, úgy hogy az anyagi és az erkölcsi siker elmaradhatatlan. Hölgyeink e juniális lezajlása előtt nem mennek a fürdőbe, uraink pedig nem látogatják addig Ós-Budavárát. Az izraelita nőgyűlés 13-ki juniálisá tehát, nemcsak a házasfelek bucsuját, hanem a szalmaözvegység, illetőleg az arany szabadság kezdetét is jelenti s ami fő, zene mellett történik minden s az árvaház és a szegények nyerneik az egészből legtöbbet, mert június 13-án, a „Koronába”-n, az izraelita nőgyűlés juniálisán lesznek hölgyeink és uraink közül a — legtöbb.

Az újpesti zeneművelő egyesület nagy művelésben részesítette zenekedvelő közönségünk azon részét, amely f. hó 2-án rendezett házi hangversenyét meglátogatta. Fodor N. urnó olyan pompás technikával zongorázta el Beethoven 57-ik „Sonatá”-ját s Párod A. ur olyan művészi bravúrral játszotta el Lipinski: „Hegedűverseny”-ét, Wieniawsky: „Scherzo Tarantelli” és Wagner R.: „Albumbblatt”-ját, hogy valóságos gyönyört okozott őket megtapsolni. A legnagyobb élvezetet nyújtotta s így a legvilágosabb tapsokat aratta azonban Kiss Klára kisaszony, aki Jensen: „Balzsamos szellő” és Becher: „Tavas” című dalát rendkívül szépen és kedvesen énekelte el. A lelkesült közönség, mely a Conservatorium hangversenytermét zsufoltság megtöltötte, addig tapsolt, amíg a „Tavas” dalt meg nem ismételte. A hangversenyt Hajdu J. k. a. ezimbalomjátéka fejezte be, a ki Allaga: „Magyar ezimbalom-concert”-jét a nála megszokott művészi ügyességgel játszotta el.

Az újpesti kath. Legényegylet f. é. június hó 3-án tartotta meg nagyszámu közönség jelenlétében táncszal egybekötött „rendkívül” sikerült színi-előadását. A „rendkívül” szót azért hangsúlyoztuk, mert Szigligetinek „Kisértet” című népszínművét még sehol és soha sem adták elő hasonló kedvező körülmények között, mint a Colosseumban szombaton. A gáztársulat ugyanis olyan temetői sötétséggel szolgált a „Kisértet”-hez, hogy nemesak a szereplők, hanem a közönség is teljesen beleléte magát a rém hangulatba. Ez a pokoli sötétség, ez a hangulat-előkészítés csaknem harmadfélóra hosszáig tartott, mert az előadást csak háromnegyed tíz órakor lehetett megkezdni s ekkor sem gáz, hanem csak gyertya-és kézi használatra alkalmas Auerlápáncs-kák fényénél. A légszuszóra, a légszuszutársulatnak, a Colosseum tulajdonosának és bérliójének örök dícsőségére, teljesen felmondta a szolgálatot. Szerencse, hogy mennél borultabb volt a felhomály, annál derültebb volt a kedélyesség. A „Kisértet” közreműködői közül kitűntek s nagyon sok tapsot arattak: Madarassy Vilma (Siass, eszmadiamester neje), Kiss Eszter (leánya Zsuzsi) és Tanács Dezső (eszmadia mas), aki folytonos derültségben tartotta a közönséget. Előadás után reggelig tartó tánc következett, melyben bámulatos kitartással a következők vettek részt: Baranyai Irma, Hiros Irma, Radlinszky Róza, Bene Aranka, Karger Anna, Mészáros Mariska, Lágler Teruska, Kiss Eszter, Kanyó Mari, Badics Mariska, Frein Ilona, Martinovics Irén, Varga Karolin, Lajka Etel, Piller Anna, Pfeifer Erzsé, Halassy Erzsé, Berliczer Edith, Martinovics Margit, Bene Sári, Bíró Mariska, Hiros Ilona, Pohl Karolin, Hóra Margit, Krasz Anna, Remvator Irma, Kanyó Ilona, Mertusz Etelka, Király Róza, Bruckner Anna, Binner Mariska, Ház Magda, Erdély Irén, Kovács Teréz, Ejh Róza, Hiros Antoni, Németh Irma, Lévai Mariska, Jurácska Irma, Madarassy Vilma, Fehér Szidónia, Hábemann Stefánia, Bíró Berta, Binner Anna,

Kovács Irma, Piller Katicza, Nack Mariska, Bej Ilonka, Tobiász Adámné, Himmer Erzsé, Bej Mariska, Diószegi Mariska, Végh Erzsé, Fuszek Aranka, Veizer Teréz, Horváth Mariska, Kellert Regina, Háhn Regina, Heiczinger Mariska, Heindl Ilona, Drezsbett Mariska.

Orgona-hangverseny. A rákospalotai orgona-hangversenyéről, mely pünkösöd hét-főjén pompásan sikerült, továbbá a kiállításról s az egész templom-építésről lapunk legközelebbi számában részletes tudósítást fogunk közölni.

A koronázási és ezeréves emlékünnepek évfordulója az iskolában. Az újpesti polg. leányiskolában f. holnap pénteken d. e. 10 órakor tartják meg a koronázási évfordulót. Az ünnepély műsora a következő: 1. Szózat, éneklük: a III—IV. oszt. növendékek. 2. Megnyitó beszéd, tartja: Scherer Gyula igazgató. 3. A tavasz érkezése (dalljáték), előadják: III—IV. oszt. növ. 4. Király-ének, szavalja: egy IV. oszt. növ. 5. Az én tanyám, dal éneklük: egy III. oszt. növ. 6. Alkalmi beszéd, tartja: Juhász Ida tanítónő. 7. Király-hymnus, éneklük: a III—IV. oszt. növ. 8. Magyar nyelv, szavalja: egy IV. oszt. növ. 9. Rachel siralma (molodráma), előadja: két IV. oszt. növ. 10. Isten dícsősége (unisoro), előadja: két III. s egy IV. oszt. növ. 11. Dal a királyra, szavalja: egy IV. oszt. növ. 12. Czigány-nők kara, éneklük: a III—IV. oszt. növ. 13. Rákóczy induló, éneklük: III—IV. oszt. növ. Hasonló ünnepélyeket tartanak az összes állami iskolákban, melyeket reggel 9 órakor az összes felekezetek templomaiban ünnepélyes istentisztelet előz meg.

Nepesedési mozgalom. Az újpesti polgári anyakönyvvezetői hivatal anyakönyveibe f. évi május havában 136 születési, 80 halálozási eset jegyeztetett be és 45 házasság kötött.

Külföldre szánt levelező-lapok. Már ez év január elseje óta lényeges változás állott be a külföldre szánt levelező-lapok árában, de, úgy látszik, a közönség nagy része még mindig nincs ez iránt kellőleg tájékozva. Külföldi kereskedők kérelmére, a kik négy-fülleres levelező-lap után a porto dupláját fizetik büntetesképpen, figyelmeztetjük a nagy közönséget, hogy Ausztriával, Boszniával és Hercegovinával, továbbá Németországgal, Szerbiával és Montenegróval való forgalomra ötfülleres, a többi külfölddel való forgalomra pedig tízfülleres levelező-lapok szolgálnak. A rendes belföldi levelező-lapokat is lehet azonban fölhasználni, ha hozzáragasztjuk a hiányzó portót pótló bélyeg.

Arveresek. Az újpesti kir. járásbíróság hirdetési tábláján a következő árverési hirdetmények lettek folytatólag kifüggesztve: június 8-án d. u. fél 4 órára: Tóth Kálmán ellen, Rákospalota, Batthyányi-utca 7. sz. a. kezdve s folytatva Eötvös-utca 4—6; — június 13-án d. e. fél 12 órára: Maesey János és neje ellen, Ujpest, Ósz-utca 26; — június 13-án d. u. 1 órára: Pordány Józsefné ellen, Ujpesten, Róza-utca 12; — június 13-án d. u. 4 órára: Gradwohl János ellen, Ujpesten, Király-utca 14; — június 15-én d. e. fél 12 órára: Marton Dezső ellen, Ujpest, Vasut-utca 37; — június 15-én d. u. 1 órára: Aubrecht Jozefa [hely. Aubrecht Jánosné szül. Stabler Jozefin] ellen, Rákospalotán, Vasut-utca 40; — június 15-én d. u. 2 órára: ifj. Karlovszky Pál és társai ellen, Rákospalotán, Arpad-utca 30. sz. a. [Ballogh Illés lakásán] kezdve és folytatva Rákóczy-utca 27. sz. a. [B. Csányi István lakásán] és Attila-utca 3. sz. a. [Karlovszky Pál lakásán]; — június 16-án d. u. 2 órára: Schwarz Lajos ellen, Ujpesten, Csányi-utca 11; — június 16-án d. u. 3 órára: Schiffer Sándor ellen, Ujpesten, Baross-utca 27; — június 16-án d. u. fél 4 órára: Nagy János és társai ellen, Rákospalotán, Földvár-utczában; — június 16-án d. u. fél 5 órára: ifj. Molnár Mihály ellen, Rákospalotán, Beniczky-utca 32. sz. a. kezdve és folytatva Attila-utca 12; — június 18-án d. u. 1 órára: Schiffer Sándor ellen, Ujpesten, Baross-utca 27; — június 18-án d. u. 2 órára: Kohn Ignác ellen, Ujpesten, Arpad-ut 140; — június 18-án d. u. 3 órára: Kocsárd Sándor és neje ellen, Ujpesten, Kazinczy-utca 2; — június 18-án d. u. 4 órára: ifj. Laviszky András ellen, Ujpest, Lőrincz-utca 111; — június 19-én d. e. 11 órára: K. Szabó Mihály és társai ellen,

Rákospalotán, Vasut-utca 44. sz. a. kezdve és folytatva Mező-utca 1. — június 19-én d. u. 2 órára: Tóth Kálmán és neje ellen. Rákospalotán 4-6; — június 19-én d. u. 3 órára: Vagner Manó ellen. Rákospalotán.

Szedelgés a hazafisággal.

E cím alatt a „Friss Ujság” a f. é. június hó 3-ki számában a következőket közli:

„Ujpest csak ki nem fogy a nevezetésekből. Miután a hamis huszasok gyártása már több helyütt is föllendült az országban, valami újat, nem kevésbé jövedelmezőt igyekeztek kitalálni. Es ez sikerült is nekik, a mindenféle elemekből összeverődött lakók közül megint támadt egy-két olyan alak, kiknek ravaszsága, körmonfontasága egyre szedi az áldozatait az ország minden részéből.

Egy pár nap előtt közöltük egy olvasónk panaszát, aki a következőket mondta el:

„Üzleti ügyekben bejártam Tolnamegyét. Egy faluban egy parasztagazda, akivel függetlenségi politikáról beszélgettem, e szavakra fakadt:

Epen előbb adakoztam Kossuth Lajos szobrára. Kossuth Ferencz üzent hozzám, hogy adjak az apja szobrára 40 krajczárt.

Felvilágosítottam a gazdát arról, hogy adakozása helyes volt, de az az üzenet lehetlenség. Utána járva a dolognak, megtudtam, hogy nemesak ebben az egy községben, hanem egész Tolnamegyében vigéczek háznak Kossuth-képekkel s e vigéczek élnek vissza a Kossuth-névvél.

„Utána jártunk ennek az ügynek és megtudtuk, hogy a Kossuth-képek Ujpestről kerülnek forgalomba és innen szoródnak széjjel azok a vigéczek is, akik a könnyen hívó magyar népet azután alaposan becsapják.

Az élelmes és különösen jövedelmező vállalkozást öt év előtt Halász István képkiadó kezdte meg, aki Kossuth Ferencz arcképét több ezer példányban, nagy kivitelben reprodukáltatta.

Ez a kereskedés még becsületes alapon történt, az *ujpesti függetlenségi kör* ajánlással is ellátta a képeket ilyenformán: hazafias megvételre ajánlja az ujpesti függetlenségi kör.

Halász a kör támogatását úgy szolgálta meg, hogy a képárusítás jövedelméből időközönként juttatott a függetlenségieknek is, hogy az építendő házakra gyűjtött vagyont gyarapítsa.

Halász főügynöke Tóth János volt, aki miután látta a vállalkozás jövedelmező voltát, gondolt egyet, otthagya gazdáját, felcsapott képkereskedőnek.

Miután Tóth ács volt, majd kereskedő, hogy keresmárossága után ügynök legyen, most már a képkereskedő foglalkozás mellé még egy különleges hivatást választott: *hazafi-nak* írta magát levelei alá, mint ilyen érintkezett a földműves néppel, akiknek még azt is elmondta, hogy *elnöke az ujpesti függetlenségi körnek*.

A kör tényleges elnöke: *Katona József*, de hát a jó nép elhitte ezt Tóthnak, akiknek már most duplán imponált.

Tóth pedig mind szélesebbre terjesztette ki üzletét és ma már övé egész Magyarország.

Ügynökei vannak minden városban, utazókat fogad fel egyre másra, akik azután képekkel félyerik a faluk, községek esendjét és lelkére kötik a kiszemelt áldozatnak, hogy a képet vegye meg, mert *csak árúból fogják a szabadságharc-szobrot, Kossuth-szobrát elkészíteni*.

Az egyszerű és hazafias polgár persze az ilyen szavakra kötelnek áll, fizet, Tóth urnak pénze van, a szabadságharc- és Kossuth-szobor pedig fel fog épülni az ő garasai nélkül is valamikor.

Sok ezer korona jövedelméből még *egy fillért sem juttatott Tóth ezekre a szobrokr*.

Tóth különben *iparengedély* nélkül üzi ezt a képárusítást, melyre *több mint háromszáz alkalmazottja* van.

Kis-Czellben egy *Kutas* nevű ügynök csapta be a lakosságot, mindenféle hazafias ürügyek alatt vendéceltette magát, pénzt kölcsönzött, de emellett képeit is eladta, mikor azután egy férjes asszonyt is elesábitott följelentették, de már akkor a nevezetes férfiul volt árkon-bokron. Másból kezdett el működni.

Debreczenben nem ment ilyen simán egy vigécznek a dolga. *Csalásért, szedelgésért lecsukták, árúit elkobozták*.

A hazafias képeknek ez az árulgatási módja vonzó példa lett Ujpesten több alak számára és ma már *tízente* vállalkozó szórja tele az országot az olesón szerzett, drága pénzért eladandó képekkel.

2906. tk. 1900.

Arverési hirdetmény kivonat.

Az ujpesti kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Both Antal** budapesti lakos végrehajthatónak **Gáll Antal** és neje szül. Linderer Erzsébet rákospalotai lakosok végrehajtást szenvedettek elleni 120 kor. tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében a **Both Antal** budapesti lakos által beadott utóajánlat következtében a nyilvános árverést a pestvidéki kir. törvényszék az ujpesti kir. járásbírósg területén levő s a rákospalotai 1366. sz. betétben felvett A. 1. sorszámú 5191. 18 hrsz. **Gáll Antal** és neje szül. Linderer Erzsébet nevében álló ingatlanra a Both Antalné utóajánlattevő által megajánlott 3200 korona kikiáltási árrban elrendelte és hogy a fennelb megjelölt ingatlan az **1900. évi június hó 15-ik napján d. e. 9 órakor** Rpalota község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól eladatni nem fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 320 koronát késpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az igazságügyminiszteri rendeletekben kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elism. érvényt átszolgáltatni.

Ujpesten, 1900. évi április hó 20-án, a kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Dr. Székács,

kir. aljbíró.

Nagy Képes Világtörténet

Képes disznü a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB JÓZSEF, GOLDZIHER IGNÁCZ, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR.

közreműködésével szerkeszti

MARCZALI HENRIK

Mintegy 2500 szöveggéppel, 500 műmelléklettel, 60 színes mülappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyújtja a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre nézve fontos mozzanat ez. Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhü ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített történelmi muzeumot nyújtanak az előfizetőknek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műemkekkel egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltségének tanítója barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja, tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda

Révai Testvérek irodalmi intézet részvénytársaság

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Nyomatott Fuchs Antal könyvnyomdájában Ujpest Árpád-ut 20. sz.

Megjelenik tizenkét kötetben

famentes, tehát soha meg nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívül díszes félbörkötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

Minden négy kötetben egy-egy kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes kiadásban is

240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára

30 kr.

A füzetes kiadáshoz díszes be-kötési táblák szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszereshető:

a) Füzetes kiadásban hetenkint 30 kron füzetekben minden rendszeres havi könyváránál.

b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtónál

a) hirtelméleti utánvétellel bérmentve,

b) havi 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12 kron részletekben.

A részletek a havi könyváránál vagy a havi kiadásban letiszandók.

Tájékoztató képes prospektust vagy **mutatványfüzetet** **ingyen és bérmentve** küld a mű kiadóhivatala **Budapest, VIII., Üllői-ut 18. szám,**